

Beszélgetés Turi Attilával életmű-bemutató könyvéről

Kőszeghy Attila

Kőszeghy Attila: 2010. október 19, Turi Attila első könyves építész könyvbemutatója. Ferencz István köszöntőt írt, nagyméretű szavakkal, egészen nagyra becsüléssel. Szépeket írt.

Turi Attila: Csak tapogatta a könyvet, aztán megállapította, hogy 2004. október nyolcvankettedikén elmulasztottam a művezetést, minthogy az aznap készült téglafugák találkozása nem stimmel.

Ahogy az erősségeid kifejtő szövegek „kifugázásánál”. Szerettem volna érzékelni valami nagyívű rajzolatát annak, hogy egy kicsit túlbonyolított formavilágtól eljutottál valami letisztult, egységbe szövődő sokféleségig.

Megkeresett két fiatalember, akik DVD-készítő gyárat kívántak építeni. Látták egy családi házam, tetszett nekik, Bizarrr dolog, hogy egy családi ház alapján keresik az embert egy gyár megtervezésére, még bizarrabb, hogy azért is kerestek, mert látták, hogy az a látott családi ház kövel volt burkolva, nekik pedig kőbányájuk lévén, a kő nekik ingyen van, a DVD gyárat kövel akarták burkolni. Gondolták, szépet tudok a köveikből csinálni.

Két profi szervező, energikus vállalkozó megvett egy telket, 15 %-os lejtővel, helyezzek rá egy olyan gyárat, amely földszintes technológiát kíván. Előadtam, hogy ez a telek elvben tök alkalmatlan, de egy módon meg tudom csinálni, ha a házat betoljuk a terep alá, felül legyen a gyártócsarnok, alatta két szint irodistáknak és hasonlóknak. Legyen egy fejtető, reprezentatív, mert bár ez gyár, azért Magyarországon élünk, a sztár, aki azt gondolja, baromi nagy, és a lepukkant Volkswagenjével jön a lemezeiért Karácsony előtt, és hiszterikus, ahogy kell, olyan elegáns csarnokba lépjen be, ahol

nem kap levegőt. Azt találtam ki, hogy a főhomlokzatnak van egy panelje, ami egy jókora CD tok, benne a CD kör más téglamintázattal kirakva, random rendszerben beleépítve afféle bitek, világosságot beengedő üvegtömbök.

Megérkeztünk a nemzetközi perforáció vagy porozítás kultúrájához. Azzal a tudattal tervezted, hogy ilyen nem volt a hazai piacon? Rokonszenvezteél a nemzetközi perforálókkal, Steven Holl vagy Zumthor építészetével?

Nézem ezeket, de nem merült fel tudatosan ilyen kapcsolódás. Persze az ember egyedit akar, de itt az anyag másként rakása meg hiánya érdekelt.

Próbálok letarolni a saját spirituális jegyeid. A transzcendenst úgy akarod előadni, mintha teljesen racionális lenne.

Nem teljesen. Budakalászon, ahol főépítész voltam, előfordult, hogy bejött valaki, gyógyszergyártó technológiában profi, és hozott egy rajzot arról, mit is akar. Ismered a helyzetet, amikor nem lehet hozzászólni. Aztán hozott még egyre rosszabb rajzokat, 900 m² hatalmas üres padlással, az épület teljes hosszán. Az üzem leendő igazgatója azt hitte, szórakozom velük. – Tudnál te jobbat csinálni? – kérdezte. Egy skiccet gyártottam, átment vele a szomszéd szobába, és behozta a saját golyóstoll-rajzát. Döbbenetesen egyeztek a fő tagolások.

Erre a ráérzésre alapozottan meg egyeztünk, csak 200 négyzetméter tetőtér lesz, felül dobozokkal eltakaram a gépészetet, spóroltam 600 tetőnégyzetmétert, cserébe azt kértem, hogy az épületet téglával burkolják.

Ki fogja festeni a festői felső Finnforest lapburkolatot?

Ez legalább öregszik, nem olyan, mint egy rossz sparhelt.

Volt, aki látta ezeket a dobozolás-túllépéseket, látta, hogy képes voltál posztorganikusan dolgozni. . .

Erhardt Gábor eszméletlenül sokat dolgozott a könyvemre, adatokért kereste Wesselényi Garay Andort. Érdekelte az anyag, tanulmányt írt a könyv végére. Kényes határeset. Makovecz előszó, és egy Andor-utószó. Imre határozott reakciója ennyi volt: rendben van.

Van közöttünk ember, az egyetlen építész, akit világszerte ismernek, akinek a neve 200 év múlva is úgy fog csengeni, mint ma. Nem lett utazó sztár. Hogy meg lehet-e haladni... Én az elhullatott morzsákat szedegetem fel, a végig nem játszott játékokat próbálok folytatni, feladatokat, amelyek egy oldalágból adódnak.

Nyitottan, bizalommal alakítod a kapcsolataidat. Csak hát van itt egy határ. Az Egyesülésen belül fontos, hogy ne kezdjünk szortírozni jók és még jobbak között.

Ez kicsit kényelmessé teszi a tagok közötti viszonyt. Arról is szól, hogy a késeket, szikéket, a túlélés technikáit nem fordítjuk egymás felé, hanem beszélgetünk. Ez leegyszerűsítésekre, a kanonizálásra való hajlam erősödésére vezet, *kimaradnak megfigyelések, következtetések, bátorságok.*

Ugyanakkor van ennek egy másik oldala is. Épp aktuális. Szélsőséges szituációkban mutatkozik meg. Például itt az iszapömlés után, amikor nincs idő, azonnal meg kell mondani a tenivalókat, keményre kell kalapálni a szavakat, az építészet bizonyos értelemben negyvenedrendű lesz (telefon cseng: – Azt a hamis fugát beleteszitek, nyolc centiméter után legyen...). – Az építészetről nem beszélünk, de megpróbálunk az emberek nyelvén be-

szélni. Ezek a megnyilatkozások felülírják a városrendezési racionalitást.

Amikor a polgármester megkérdezi, ki akar építeni, mi a legfontosabb, észre kell vennünk, hogy az egyik legfontosabb: ki lesz a szomszéd, *át tudják-e telepíteni a kapcsolataikat.*

Nem azért keresik Imrét a kormánytól, mert cimbi, haver. Hanem mert tudják, hogy ez a társaság húsz éves gyakorlattal rendelkezik az ilyen helyzetek megoldására. Ez még Beke Laci idején kezdődött.

Az embereket nem érdekli az építészet. Most felvetődött, hogy építsenek könnyűszerkezetes házakat. Csak hogy alapozni ugyanúgy kell, mint bármely más épületet, a falakás három nap, a könnyű keret-fal egy-két nap. Onnan a tető megint egyforma idő alatt készülhet el. Csakhogy a téglafalás háznak sokkal jobb a hőhátartása. A könnyűszerkezetes ügynököknek szólunk: futócipőben menjenek, amikor papundekli házat próbálnak ajánlani. Az emberek a három kismalac meséjén szocializálódtak.

A Rudolf Misit perelőknek foglak idézni.

A beregi árvízi újjáépítésnél egyik kollégánk a károsultakat szalmabálaházra próbálta rábeszélni. Mondtam, ha három vasvilla áll ki a hátadból, lehet, hogy igazad van, de jobb itt ilyen ötletet nem elmondani. Megint csak emlékezve a kismalacos mesére.

Tudomásul vesszük, hogy a mentésnél nem beszélünk építészeiről. Csakhogy az Egyesülésben húsz év óta nem beszélünk építészeiről. Folyamatosan katasztrófa-elhárítás van? Na, most itt vannak ezek a könyvek, az Egyesülés egy kis csoportja megmozdult. Keresem azt a valamit, aminek van transzcendens oldala. Egy pillanatra visszakapcsolok a közösségfejlesztő Beke László felé. Közösségfejlesztő tevékenysége talán kevésbé képviselt építészeti szellemi magaslatoakat, mint a steineri sejtésekre hangolódó, nagy egyéni kísérletezők aktivitása. Ez a Turi-könyvkíséret is kitért az ilyen jellegű kísérletek elől.

Erénynek érzem, hogy közel kerülünk az emberekhez, a házépítés itt apropó a közösségépítéshez, eredmény, hogy a ház kifejezi a közösséget, a családok számára természetes burok. Olyan időkben, amikor az ember elborzad az építési kultúra hiányán, a világ ezerrel hullik olyan törésvonal felé, ahol megszűnnek az építész szavai. A kocsnában kell figyelni, amikor arról beszélnek, hogy a ház kettő vagy három ablakos. Az a fontos.

Tudathasadásos állapot. Van egy jajistenem, ne maradjak egyedül a csodás individuumommal, és egy másik, a Pap Gáboros, amelyben teljesen alaptalanul azt gondoljuk, a népnek egykor valami magas kultúrája volt, amelynek lennie is kellene, és prófétai hévvel terjesztem e tant. Holott csak egy nagyon szűk szellemi elit volt, Egyiptomban legfeljebb a lakosság egy százaléka, mint ma a multimilliomosok száma..

Bocsánat, Egyiptomban tudós pap-sággal működő istenkirályok voltak.

Kitörési lehetőség lehet a tudathasadásos állapot közelségében létezés. Ami szétszalazódott, próbáld összekötni. Imaginációs állapot. Ennél nem tudunk beszélni, csak tenni. Két lehetőségünk van: valódi népnevelés mintákat mutatva, és az oktatásban bizonyos alapszituációkra felhívni a figyelmet.

Következő könyved kiadása elé: sokkal jobbak a házak és a képek, mint ami számomra a könyvből átjön. Vannak remek részletek, amiről még beszélni kell, és vannak megoldhatatlan dolgok, amelyek értéke, hogy nem akartad megoldani. Vannak olyan izgalmas építészeti történetek, amelyek nyelvi, netán zenei közvetítése az általad említett kultúra-széthullás idején nélkülözhetetlen.

Ez egy bemutatkozás volt. A következő könyvben valószínűleg négy ház lesz. Restanciám a saját házam bemutatása, azzal a varázslatossággal, amit a feleségem csinált belőle.

